

Lesson 61

Pina'al panganak AlMasihin

Lukas 1; Mateo 1

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'nnen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan "*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*".

Si me' ennempū' lesson dehelluhin bakas magistadi kite bi amban dem Kitab Pagjanji'an Tagna'in, hātinan, Kitab Tawrat, Kitab Jabur duk Me' Sinulat we' Kanabihan sinduwehin. Si lesson dehellu amban inin nagna' ne kite bi magistadi amban dem Kitab **Pagjanji'an Ba'ahuhin**, hātinan Kitab Injil. Bissā *Injil* inin bissā Arab duk hātinan **Aka-aka Hāp**. To'o du lapal dem Kitab Injilin aka-aka hāp te'ed si kēmon makahagad si iyehin, pegge' akahanne kite bi we' **pinapitu si dunya we' Tuhanin Mabalakatan Manimbulin sa bakas pina'alne palabey amban me' nabine masaley**.

Dehellu amban magistadi kite bi amban diyalem Kitab Injil, hāp du bang ta'essebe bi **bang we'ey gara' Tuhanin mapitu Manimbulin** si me' manusiya'in. Ta'essebbi ke bang ine bakas ma'umantag ellew pag ga'i tinuhut we' Apu' Adam duk Sitti Hawa me' panganda'akan Tuhanin? Takitete dem Kitab Tawrat we' pegge' Apu' Adam ga'i nuhut panganda'akan Tuhanin tabo'o kēmon manusiya'in paluwas amban pagbaya'an Tuhanin pī dem pagbaya'an Nakura' Seyitanin. Sabab duse Apu' Adamin kēmon kite bi andang ne ga'i bentel kemuwe inanakan. Kuwe' pina'in dem eli'anin, pina'in, "bang kabang sapi'in asti'an anaknen", sa miya'an du isab Apu' Adam duk me' tubu'en. A'a dusehanin nganak a'a dusehan! Hinukum ne kite bi sabab duseten bi hangkan ga' niya' lānte bi mekebentel diten bi si pagmatahan Dembuwa' mangahukum kitehin bi!

Saguwa' pudjite Tuhanin, ga'i du tambus Kitabin pag ubus inakahan istori sabab duse Apu' Adamin! Bakas takitete bi ne we' bisañ ellew pag duse Apu' Adam duk Sitti Hawahin, nagna' ne pinakita'u we' Tuhanin

gara'ne mahāpin we' papitune iyan si dunya dembuwa' Mangalekkatin, bu mangalekkat inin nimbul me' manusiya'in amban pagbaya'an Nakura' Seyitanin duk amban dusehin. Ellew malindem miya'an pag pa'asek dusehin si dunya, magmahalayak ne Tuhanin we' Mangalekkat masutsi inin inanakan 'we' dende.' (Panagna'an 3:15; Galatiya 4:4) Mangalekkat inin AlMasi hep. Ga'i makajari we' AlMasi tege sama manusiya' dusehan, pegge' iye kurban ga' niya' salsa'-salla'ne, bu'usanne laha'nen ganti' madusehanin. Subey hadja iye hāp duk sutsi kuwe' Tuhanin hāp duk sutsi. Hangkan sinulat we' Nabi Shi'ya (ellum iye me' pitu' hatus tahun dehellu amban tekka AlMasihin), pa'inne: "**Niya' iyan budjang betteng duk nganak iye lella duk inēnan iye Immanu'el – ma'ana Immanu'elin, Tuhanin palamud si kite bi!**" (Shi'ya 7:14; Mateo 1:23)

Na, balik ne kite bi si Kitab Injil supaya kitete bi bang **sa'ingge tumanan Tuhanin me' bakas pananggupne sabab Mangalekkat masutsihin**, inanakan we' budjang – dende ga' bakas magdembuwa' duk lella. Dem lesson dehelluhin bakas takalete ne we' mala'ikat Tuhanin, inēnan Jibra'il, pabagala si dembuwa' lella bangsa Yahudi inēnan Jakariya. Magaka mala'ikat Jibra'il pu Jakariya we' niya' du iyan anakne bu subey ēnanne Yahiya, bu iye mangamemes lān para Mangalekkatin.

Na, kuwe'itu pala'us ne kite bi matsa amban dem Kitab Injil, jūd Lukas, kapitulu ka'issa' duk kitete la'i we' niya' dembuwa' mala'ikat dina'ak we' Tuhanin pī si dembuwa' budjang inēnan Mariyam. Pa'in Kitabin:

(Lukas 1) ²⁶ *Pag ennem bulan ne betteng Elisabetin [sa'i Yahiyahin], dina'ak we' Tuhanin mala'ikat Jibra'il hap pī si dembuwa' puweblo la'i si lahat Jalil inēnan Nasaret.* ²⁷ *Dina'ak iye pī si dembuwa' budjang ēnnen si Mariyam.* Si Mariyam inin magtunang duk dembuwa' lella ēnnen si Yusup, *tubu' Sultan Da'ud ley.* ²⁸ *Pag tekka mala'ikatin la'i si pala'ihan Mariyamin, pa'inne si dendehin, "Assalamu alaikum. Tapene' kew we' Tuhanin, Mariyam. Lu'u si ka'u Tuhanin."* ²⁹ *Pag kale Mariyam pina'in mala'ikatin, sasew te'ed dem pikilannen duk pinikil-pikil we' ne bang ine hāti pina'inne si iye miya'an.* ³⁰ *Manjari pa'in mala'ikatin si iye, "Da'a kew tinalew, Mariyam, pegge' kasulutan te'ed Tuhanin si ka'u.* ³¹ *Sōng betteng kew iyan duk nganak kew lella. Ēnanun iye si Isa.* ³² *Bangsahan te'ed iye iyan duk inēnan du iye Anak Tuhan Tamanan Malangkewin.* Duk pamanjari Tuhanin du iye sultan kuwe' papu'nen Sultan Da'ud ley. ³³ *Duk magsultan du iye si me' bangsa Isra'elin salama-lama. Ga' niya' tamanan pagsultanannen.*" ³⁴ *Pa'in Mariyam si mala'ikatin, "Sa'ingge kajarine inin bu ga' pe niya' ellaku?"* ³⁵ *Nambung mala'ikatin, pa'inne, "Patekka du piyu si ka'u Niyawa Sutsihin duk kalandungan du kew we' balakat Tuhanin.*

Hangkan hep nakanak inanakannun sutsi duk inēnan iye Anak Tuhan.
³⁶ *Payamanun be isab usbanun Elisabet. Betteng iye kuwe'itu bisañ ne iye bahi'. Dende pina'nde ga'i manganakin, kuwe'itu ennem bulan ne bettengnen.* ³⁷ *Pegge' bang si Tuhan ga' niya' hunit."* ³⁸ *Manjari pa'in Mariyam, "Dara'akan Tuhanin ku inin. Maglilla' ku si pina'innun."*
Ubus tahala' ne amban iye mala'ikatin.

Na, pedeheng ne kite bi dahu' matsa, duk missā dahu' sabab bang ine palabey pag paguwa' mala'ikat Jibra'il pu Mariyam. Mariyam inin dende bata' bu ellegne te'ed Lapal Tuhanin. Niya' ne tunangne ēnnen si Yusup, saguwa' ga' pe siye magdembuwa'. Kaduwangan siye, si Yusup duk Mariyam, tubu' Sultan Da'ud ley. Ta'essebbi ke we' bakas pina'al we' me' nabihin we' AlMasihin duma'in hadja we' **inanakan iye we' budjang** suga' pina'al isab we' **dembuwa' iye me' tubu' Sultan Da'ud ley**.

Niya' pe isab subey tasabutbi sabab Mariyam supaya ga' niya'
 sala' pamikilbin. Inin ne: Mariyam tubu' Apu' Adam du isab. Kuwe'
 a'a kēmonin iye, inanakan andang ne dusehan. Nesessita du we'
 tasabutte inin, pegge' sinduwehin pahadjede Mariyam arak kuwe'
 Tuhanin, ngampun-ngampun si iye duk nambahayang si iye. Bang
 niya' ngahinangne sa miya'an, hinangde iye **tuhan-tuhan!** Bugtu' **pata'**
 Mariyam **pinahadje** pegge' iye dende tapene' we' Tuhanin manjari sa'i
 AlMasihin. Saguwa' kahāpan pinakitehan si iye we' Tuhanin **duma'in**
hātin **we' pata' iye sinambahayang**, pegge' pa'in Kitabin: "*Subey
 ka'am pasujud si Tuhan Panuhutanbin duk subey hadja iye dendangan
 sinambahayangbin!*" (Mateo 4:10)

Manjari, dem ayat bakas tabatsate ensini'in, takalete we' mala'ikat Jibra'il pī nindew Mariyam supaya akahanne iye we' niyat Tuhanin we'
 palabey amban iye inanakan Manimbul madusehanin. Magaka isab mala'ikat Jibra'il ēn nakanak sōng inanakannen. Pa'inne si iye, "*Ēnanun iye si Isa.*" ēn si Isa inin, ēnnen dem Kur'an, si bissā Girik, iye bahasa si lahat Isra'el masa miya'an, helling ēnnen si 'Yesus', bu si bissā Hibrani hellingnen 'Yeshua' atawa 'Yoshua', bu ma'ana kēmon ēn inin **nimbul TUHANIN**. Saguwa' niya' pe ēn seddili tina'at we' mala'ikat Jibra'il pag missā iye sabab AlMasihin. Bakas takalebi ke? ēnanne iye "**Anak Tuhan Tamanan Malangkewin.**" Kahāpan kite bi atawa ga'i, iye pina'in we'
 mala'ikat Jibra'ilin. Bakas tabatsate ne dem kalangan Nabi Da'ud dem Kitab Jabur we' AlMasihin inēnan we' Tuhanin **Anakne**. Bu kuwe'itu takalete we' mala'ikat Jibra'il isab ēnanne AlMasihin "**Anak Tuhanin**".

Me' bagayku, kata'uhan kami we' ekka a'a bang takaledē ēn "**Anak Tuhanin**", pa'inde, "Ga'i makajari! Astagpirullah! Bissā kupul iyan!" Niya'
 eli'an, pa'inne: "Da'a sampakun behe a'ahin bang ga'i pe kata'uhannu
 bang we'ey iye natihup." Arak du isab inin sa miya'an, da'a diyawa'anun

ēn “Anak Tuhanin” bang ga' pe kata'uhannu bang ine hātin. Subey te'ed pihanu bang ine hāti **Anak Tuhanin!** Dem Kitab, AlMasihin inēnan **Anak Tuhanin** labi min dahatus duk duwempū'. Hangkan kami me' makahagad si Sinulat we' me' Kanabihanin ga'i kami makatawakkal masuwey we' AlMasihin inēnan we' Tuhanin **Anakne**. Saguwa' mabaya' kata'uhante bi bang **ine jānnen** hangkan si Isa inēnan we' Tuhanin **Anakne**.

Ka'issa', subey kata'uhante bang ine **duma'in** hātin. **Duma'in hātin we' maganda Tuhanin duk niya' anakne!** Sine-sine mikil sa miya'an, kupul pamikilnen tudju Tuhan! Tuhanin iye Malangkewin duk ga' niya' anakne kuwe' lellahin tege anak. Ga'i makajari! Subey te'ed pasti'te iyan dem pikilante. Ga' niya' taymte ellew inin magpahāti kēmon hāti ēn **Anak Tuhan**, saguwa' subey tasabutbi we' **duma'in** hātin we' maganda Tuhanin ubus bu niya' anakne! Ara'-ara'ku ga'i du iyan hunit tasabut, pegge' upama si lahat sinduwehin bang a'ahin inanakan la'i, bang petekka pa'inde “anak lahat miya'an iye”, bu pasti' du we' ga'i du maganda lahatin duk tege anak. Inin du isab, bang a'ahin lumengngan hap lahat seddili, kaw pa'in me' a'ahin we' “anak Pilipinas” kew, saguwa' **duma'in** hātin we' Pilipinas samanun! Hātin hadja we' amban Pilipinas kew, iye lahatnu tagna'in.

Arak du isab sa miya'an Isa AlMasi. Inēnan iye we' Tuhanin Anakne **pegge' amban Tuhan iye**. AlMasihin amban surga'. Dehellu amban inanakan iye, la'i iye si Tuhan; bakas diyalem Tuhan iye. Iye **“Ruh Allah”**; **Niyawa Tuhanin**. **“Ruh Allah”** bissā Arab, hātin Niwaya Tuhan; arak kuwe' bissā Hibrani **“Ruach”**. Duk inin gellal si Isahin dem Kur'an duk tewwa' bang sine te'ed iye. AlMasihin **“Kalimat”** du isab; **Lapalin** magtuhut duk Tuhanin kemuwe tagna'. **“Kalimat Allah”** bissā Arab bu hātin **Lapal Tuhanin**: inin dembuwa' gellal pengurung pu AlMasihin dem Kitab Injil duk dem Kur'an. Iye pina'in dem Kitabin bang pa'inne:

“Ga' pe dunya inin pinapanjari asal andang ne Lapalin. Lapalin magdambuwa' duk Tuhanin duk Lapalin Tuhanin ne. Kemuwe awvalley Lapalin duk Tuhanin dambuwa' du. Kēmon-kēmonin pinapanjari we' Lapalin amban panganda'akan Tuhanin. Ga' niya' pinapanjari bisañ ine tu'u dem alam inin bang duma'in amban Lapalin. Manjari, Lapalin palahil tu'u si dunya taga baran manusiya' duk patenna' diyaleman manusiya'.” (Yahiya 1:1-3,14)

Awe', AlMasihin **Lapal Tuhanin** pitu amban surga' duk inanakan iye manusiya'. Kata'uhante bi kēmon we' AlMasihin ga' niya' samane manusiya'. Na, bang ga' niya' samane manusiya', na, amban iye? Anak sine iye? Pakale ka'am balik si me' pina'in mala'ikat Jibra'il pu Mariyamin. Pa'inne, **“Patekka du piyu si ka'u Niyawa Sutsihin duk**

kalandungan du kew we' balakat Tuhanin. Hangkan hep nakanak inanakan sutsi duk inēnan iye Anak Tuhan." (Lukas 1:35)

Kaw niya' bakas takalenu a'ahin magpa'in, "Awe', to'o, kata'uhan kami we' si Isa ga' niya' samane manusiya', saguwa' ga'i du tantu importante we' inanakan iye we' budjangin. Mabaya' hadja Tuhanin magpakite balakatnen. Apu' Adam pinapanjari we' Tuhanin bu ga' niya' sa'ine atawa samane. Ubus iyan, papanjarine Sitti Hawa tege sama hadja, hātin, hinangne iye amban payang bakas eddo'ne amban Apu' Adam. Ubus supaya pakitehanne balakatnen, magpapanjari Tuhanin lella amban dende hadja. Iye hadja jānnen hangkan si Isa inanakan ga' niya' samane manusiya'."

Me' bagayku kalasahanku, to'o du we' Tuhanin Mabalakatanin duk ga' niya' ga'i makajari si iye! Saguwa' subey kata'uhanbi we' sabab panganak si Isa we' budjangin, niya' jānne mas pesōng importante amban magpakite balakat Tuhanin! Da'a ka'am ngatu inakkalan! Niya' jānne importante manamal-namal hangkan si Isa inanakan we' budjang ibuhan tahun palabey amban pinapanjari Apu' Adam duk Sitti Hawa we' Tuhanin! Kata'uhanbi jānnen? Magaka Kitabin jānnen, pa'inne: "*Isa AlMasi bakas pitu si dunya supaya tatimbulne me' a'a dusehanin.*" (1 Timoteo 1:15) Inanakan si Isa pitu si dunya supaya tatimbulne me' tubu' Apu' Adam, malepasin, madusehanin, makaleggeyin duk hinukum pinapateyin – hangkan ga'i makajari we' paguwa' iye amban a'a kaleggeyan duse! Bakas takalete ne metu'uhin we' iye dem gara' Tuhanin, we' AlMasihin subey manjari kurban mu'usan laha'nen pagbayed duse. Mangalekkatin subey ga' niya' dusene atawa salsa'ne supaya iye manjari **kurban ga' niya' salsa'ne kuwe' bili-bili hāp** duk ga' niya' salsa'ne pagkurban kahaba' tahun si bulan sambabayang hadji' (Id al-Adha).

Pikilun bi inin! Bang a'ahin, hadje manamal utangnen, makajari ke bayedanne utang sawe'nen? Ga'i! Luwal a'a mangga' niya' utangnen makajari mayedan utang sawe'nen. Arak du isab sa miya'an AlMasihin, subey iye a'a ga' niya' dusene supaya tapuwasanne duse tubu' Apu' Adamin. Mabaya' Tuhanin we' tasabutte we' AlMasihin duk me' tubu' Apu' Adamin magseddili manamal. Kite bi kēmon anak Apu' Adamin, saguwa' si Isa **Anak Tuhanin!** Kite bi me' anak Apu' Adamin lemmi' **kuwe' bulak** sabab duseten bi. Saguwa' si Isa **kuwe' ulan duwa'i** iye **amban diyata' langit.** Limpiyu iye duk sutsi kuwe' Tuhanin sutsi. Hangkan ga'i iya' Tuhanin ngēnan iye **Anakne!** Na, me' bagayku, karayaw pesōng pasti' si ka'am duk pesōng tasabutbi bang we'ey Isa AlMasi inanakan we' budjang duk **bang ine hāti ēn "Anak Tuhanin"** duk **bang ine duma'in hātin.**

Manjari, tambuste ne lesson ellew inin matsa amban dem Kitab Injil jūd Mateo sabab panganak pu AlMasihin. Inday bang piyem bulan ne

betteng Mariyamin we' balakat Niyawa Tuhanin, dina'ak pī we' Tuhanin dembuwa' mala'ikat pu si Yusup, iye tunang Mariyamin. Pa'in Kitabin:

(Mateo 1) ¹⁸ *Manjari sa inin panganak pu si Isa AlMasihin. Sa'inen Mariyam, taga tunang inēnan si Yusup. Ga' pe siye takawin betteng Mariyam we' balakat Niyawa Tuhanin.* ¹⁹ *Tunangnen, si Yusup, bentel hinangannen. Hangkan pag kata'uhanne we' betteng Mariyam, ga'i iye baya' we' iya' Mariyam. Hangkan tapikilne magbutas ne hadja siye saguwa' ga'i pinabawag.* ²⁰ *Sasangne mamikil-mikil inin, paguwa' pu si Yusup mala'ikat Tuhanin pataginep si iye. Pa'in mala'ikatin, "O Yusup, tubu' Sultan Da'ud, da'a kew magalang-alang ngawinan Mariyam, pegge' pu'unne betteng, we' balakat Niyawa Tuhanin.* ²¹ *Nganak iye iyan lella duk ēnanun iye si Isa, pegge' iye manimbul me' bangsanen amban me' duseden."* ²² *Na, kēmon inin pinalabey supaya tuman bakas pina'in Tuhan pu si Nabi Shi'ya awvalley, pa'inne,* ²³ *"Niya' iyan budjang betteng duk nganak iye lella duk inēnan du iye Immanu'el."* Ma'ana Immanu'elin – *Tuhanin palamud si kite bi.* ²⁴ *Pag ngāpe si Yusup, tinuhut we' ne panganda'akan mala'ikatin. Kinawinan we' ne Mariyam.* ²⁵ *Saguwa' ga' siye magulid samanta'an ga' pe ubus nganak Mariyam. Pag nganak ne Mariyam, lella anaknen duk inēnan iye we' si Yusup si Isa.*

Padeheng ne kite bi kuwe'itu. Bang amban kahandak Tuhanin, si lesson balik pala'us du kite bi matsa amban dem Kitab Injil istori sabab panganak si Isa AlMasihin....

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin sasang ta'essebbi me' bissā mala'ikat pu si Yusupin sabab AlMasihin:

"Ēnanun iye si Isa, pegge' iye manimbul me' bangsanen amban me' duseden!" (Mateo 1:21)

Wassalam